

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 8. De coagmentatione status Clericalis ex initiatis Sacramento
Ordinis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

non tamen contra suum votum peccare, ex Nauar. in *Enchir.* cap. 12. num. 47. Et ratio est, quia talis non vult castitatem, sed tantummodo vitam statum eius susceptionem (non item soli proposito suscipiendi) annexa est castitas ex accidenti, non ut quid ei essentiale. Vnde si is qui illo modo dicitur, contrahit matrimonium ante adimplerionem voti sui peccat quidem impletionem ipsum reddendo sibi impossibile; sed validum est matrimonium. De obligationibus recitandi horas canonicas & gestandi habitum & tonsuram clericalem ac aliis quæ incumbunt initiatis maioribus Ordinibus, dicitur in sequenti tractatu tertio, titulo primo.

Quod vero initiati minoribus Ordinibus ad recitationem horarum canonicarum non teneantur, sed nec aliarum precum, nisi ex decencia: Leonardus Lessius libro 2. *De iust. & iure* cap. 37. num. 46. ex eo confirmat quod neque iure communi, neque consuetudine vniuersali Ecclesie ad aliquas obligentur: neque quod Ecclesia vniuersalis relinquit liberum, Episcopus possit in sua Ecclesia facere præceptum perpetuum, nisi in ea subsit peculiaris faciendi ratio, quæ vix esse potest in re proposita. Et certe si non solum Papa, sed etiam Episcopi possent onera perpetua imponere, subditi nimium grauarentur, valdeque adficeretur ab vniuersitate: cuius obseruatio (præsertim in iis quæ pertinent ad sacramenta) facit ad vniuersalis Ecclesie decus & vniorem. Secus esset vero, *vt idem addit*, si Episcopus præcipere bis aut ter aliquas preces recitare, vt septem psalmos aut horas beatæ Virginis: quia id non conferret onus graue, vel notabilis recessus ab vniuersali consuetudine: vt nec si ex causa præcipere in sua diocesi ieiunare bis, terve. Eandem doctrinam post Medianam in *Cod. De oratione*, q. 7. in fine & *Sotum* lib. 10. *De iust. & iure* quæst. 5. art. 3. non longe ab initio, sequitur Suarez, *De religione* tract. 4. lib. 4. cap. 16. in fine. Sed potest in contrarium obici quod cum tales ad iuncti sint cultui diuino, & gaudeant privilegio clericali teneantur iure naturali aliquid amplius orare quam laici. Ad quod Sotus respondet teneri solum ex honestate, prout prudenter arbitrati fuerint ad naturalem rationem quidem dicere decens esse, vt quid amplius recitent, non præscribere tamen tanquam obligatorium, atque seruandum sub peccato.

CAPVT VIII.

De coagmentatione status Clericalis ex initiatis sacramento Ordinis.

S V M M A R I V M.

- 40 Status Clericalis, & gradus illius.
- 41 Quatuor gradus Episcopatus.
- 42 De Patriarchatu, & Primatu.
- 43 De Archiepiscopatu, & Episcopatu.
- 44 Quæ Episcopalem dignitatem habenti incumbant ex officio.
- 45 Ea quæ illi incumbunt iure nono Concilii Tridentini.
- 46 Peccata quibus potest quis ratione Episcopalis dignitatis obnoxius esse, ante suam consecrationem.
- 47 Dignitates infra Episcopalem, & primo abbatia, & prioratus.
- 48 Decanus, & Prepositura.
- 49 Archidiaconatus, & Archiepiscopatus.
- 50 Reliqua eiusdem generis dignitates.
- 51 Parochus quis & quæ iura parochie, obligatioque illius, suscipiendi sacerdotum.
- 52 Vicarius perpetuus ponitur in numero Parochorum.
- 53 De Vicario temporalis quedam.
- 54 Peccatorum quibus Parochus obnoxius est, reuocatio ad quatuor capita.
- 55 De Canonici.
- 56 De habitibus portiones, capellanus, & prestimonium.
- 57 De Commendatariis.
- 58 De Coadiutoribus.
- 59 De Hospitalariis.

Vo esse genera Christianorum habetur ex D. Hieronymo in cap. Duo sunt, 12. quæst. 1. vnum Clerico-

rum, & alterum laicorum, illudque diuino officio mancipari. per hoc scilicet Ordinis sacramentum tanquam institutum ad propagandum in Ecclesia Christiana statum clericalem. Sic dictum a Græco nomine κληρικός (quod sortem vel hereditatem significat) quia est eorum qui ad sortem vel hereditatem Domini Iesu spectant: siue vt habetur ex cap. Clericus, eadem quæst. quia pars sunt Domini Iesu, vel partem habent Dominum Iesum: vt pote qui diuino cultui consecrati procurandarum ad eundem cultum spectantium sacrarum rerum, sollicitudinem susceperunt. De qua re aduersus sectarios nostri temporis disserentem qui volet videre poterit Bellarminum in tomo 1. *Controuersiarum*, controuer. 5. lib. primo. Pro ratione autem iudicandi de peccatis nobis proposita, instituetur de ea tertius sequens tractatus. Quod vero de ipso clericali statu hic occurrit considerandum, varietas membrorum, quæ in eodem statu vel corpore quodam cernitur cum disparibus gradibus dignitatis, & iurisdictionis. In Ecclesia enim, quæ terribilis est vt castrorum acies ordinata: Summus Pontifex, quemad. habet Bellarm. in præfatione eiusdem libri primi, tanquam Christi, primi, Summique Imperatoris vicarius, supremus est: vt pote in D. Petro, cuius successor est, cum summa potestate, & imperio præpositus eidem Ecclesie, tanquam Christi castris in terris, vt eam duceret: eundem Christum nobis representans, quamdiu nondum sumus digni ipsum reuelata facie videre.

Sub Summo Pontifice autem sunt Episcopi tanquam Tribuni militares, qui imperant quidem, non tamen totis castris: sed agmini quisque suo. Sunt etiam sub Episcopis dignitate inferiores ipsis, sed præminentes aliis, qui tanquam centuriones quidam, singulis cohortibus præstant. Sunt demum cæteri tanquam administri diuersa obeuntes, munera: ad instar eorum qui in temporalis militia diuersa obeunt munia in gratiam, siue Imperatoris, siue Militum. Sic igitur in Ecclesia militante sunt post Papam proxime Clerici constituti in Episcopali dignitate. Deinde Clerici dignitate inferiores Episcopo, & demum cæteri: quorum nonnulli curam habent animarum vt Parochi, & alii non habent: vt qui carent beneficio ecclesiastico, vel habent tantummodo simplex. De omnibus copiose disserit Azor in tomo 2. *moral. institut.* lib. 3. cap. 34. & 5. quem sciendi cupidus legere poterit: pauca tantum attingemus vt sufficiencia ad nostrum institutum.

De Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

S E C T I O I.

Quoad hos nonnulla obseruare oportet. Primum est, Episcopatus quatuor distingui gradus in cap. Cleros, distinct. 21. Patriarchatum, Primatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum simplicem: Supra quos omnes Papatus dignitatis gradum obtinet supremum: qui inde in cap. Nemo 9. qu. 3. dicitur Prima sedes: & vt ibidem habetur, ac in sequenti cap. Cuncta per mundum, vniuersos iudicat, & a nemine iudicatur. Et ratio est, quod Papa ei præsidens, D. Petri successor, non puri hominis, sed veri Dei vice fungatur: ex cap. Quanto, De translatione Episcopi. Videri potest Azor in seq. lib. 4. à cap. 4. & in libro 5. per aliquot capita, ac Bellarminus in tomo 1. *controuersiarum* in quo late persequitur quæ ad Papæ in Ecclesia auctoritatem pertinent.

Secundum est, cum Papa coniungi Cardinales, quia censentur esse pars corporis eius, quemad. habet Panormit. ad cap. 2. num. 3. De Clericis non residentibus, propterea quod cum eo iudicant totum orbem, prout idem addit, ex cap. Per venerabilem, Qui filii sint legitimi: atque sint ei, vt vulgo loquuntur, à latere tanquam Senatores: siquidem Ecclesia quoque suam habet Senatum, ex cap. Ecclesia. 16. quæst. prima. Illi ergo, pars corporis Papæ eadem ratione dicuntur, quæ ii qui sunt Principi à consiliis dicuntur pars corporis eius in lege Quisquis, *Cod. Ad legem Iuliam maiestatis.* Quæ de Cardinalibus ipsis Azor in eodem libro quarto cap. 1. 2. & 3. & quæ de legatis Apostolicis ac cæteris officialibus Sedis Apostolicæ in seq. lib. 5. à cap. 27. habet, relinquere possumus ei, qui volet, viden da apud ipsum.

Tertium est, primam post Papatam dignitatem esse Pa-

triarchatum, prout colligitur tum ex cap. Omnes, cum sequentibus, distin. 22. & ex cap. 1. 2. & 3. dist. 99. tum clarius ex cap. Antiqua, De privilegiis. Vbi numerantur quatuor Patriarchales sedes post Romanam: quarum dignior ceteris esse Constantinopolitana, & post eam Alexandrina, dehinc tertia Antiochena, & postrema Ierosolimitana. Vbi aduerte obiter Patriarchas quidem ceteris Episcopis maiores: nihil tamen iuris habere præ illis, nisi quantum sacri canones concedunt, vel prisca illis consuetudo contulit ab antiquo, quemad. dicitur in cap. Duo, De officio Ordinarii. Patriarchatum autem Primatum proximum esse dignitate, ex eo intelligitur, quod Primates in prouinciis, & regionibus habeant iurisdictionem super Archiepiscopos, & sint loco Patriarcharum ex cap. 1. & 2. dist. 99. De qua re verba hæc habet Gratianus initio eiusdem distinctionis. Primates & Patriarchæ diuersorum sunt nominum, sed eiusdem officij. Ab Archiepiscopis autem quoties necesse fuerit, Episcopi ad Primates appellant, sed à Primatibus Archiepiscopos appellare non licet. Deben ergo obedientiam Primatibus Archiepiscopi, in omnibus quæ sibi ab eis iuste fuerint imperata. Hæc ille

43.

Post Primatē dignitate Archiepiscopū succedere proxime, nomen ipsum indicat. Ex eo enim Archiepiscopus dicitur, quod instar principis præsit Episcopis suffraganeis suis: quos ei subditos esse aperte constat ex causa 9. quæst. 3. cap. 1. 2. & 3. Qui etiam Metropolitanus ex eo dicitur, quod in prima totius prouinciæ ciuitate sedeat. Qualem eligendam esse Archiepiscopi sedem, habetur ex cap. 1. 2. & 3. dist. 80. Ex quibus relinquatur, postremam dignitatem inter maiores, esse Episcopatum cui iure cōmuni, ceteros minores subicij, habetur ex cap. Abbates, & cap. Abbatibus, 18. quæst. 2. Illius vero initium in cap. Olim, distin. 95. fuisse traditur, quod cum olim Presbyteri baptizantes, eos quos baptizassent dicerent suos: & inter baptizatos oriretur schisma, vno dicente, Ego sum Pauli, alio vero, Ego sum Cepha, & alio: Ego sum Apollo: placuit Apostolis ad tollendum eiusmodi schisma, vnum ex Presbyteris præficere ceteris, & caput Dicere: eis constituere: cuius cura, ac sollicitudini, omnes basilicæ, omnia monasteria, omniaque alia Ecclesiastica commissa essent: sicut esse iure cōmuni habetur ex cap. Regenda, 10. quæ. 1. & ex cap. Omnes basilicæ, 16. quæst. 7. & ex aliis ibidem à glossa notatis.

Quæ de iuribus, potestate, autoritate, tum simplicium Episcoporum, tum aliorum, ipso superiorum tradit Auzor in citato libro tertio cap. 31. & quinque sequentibus relinquemus apud ipsum videnda. Contenti enim esse possumus ad vitandum prolixitatis fastidium attingere ea ex quibus maxime iudicium de peccatis pendet: qualia sunt, quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

Deiis quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO II.

44.

Multa huius generis esse, constat ex iure canonico apud Gratianum in prima parte Decreti à distin. 25. vsque ad finem, & in 2. par. causa 7. & tribus sequen. Item in Decretalibus & Clement. atque Extrauag. tit. De officio ord. Oportet autem vel nouem præcipua indicet D. Paulus in prioria ad Timoth. cap. 3. inquit. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vnius vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, Doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum.

Primum igitur quod ex officio incumbit Episcopo, ratione cuius debet esse irreprehensibilis, est studiosum esse Christianæ perfectionis, ac cōtemptus rerum mundanarū & pompæ, mortificationisque omnium humanarum affectuum. Ipse enim ex iis est, de quibus dictum est à Domino Math. 5. Vos estis sal terræ: quod si sal euauerit in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi vt mittatur foras & conculetur ab hominibus, Vos estis lux mundi, &c.]

Secundum est, suam Ecclesiam amare, non secus, ac sponsus solet suam vnicam sponsam, non transferendo in aliam

suam affectum. Ideo enim datur ei in consecratione sua anulus in signum, quod cum in sponsam acceperit suam Ecclesiam, aliam querere, & optare non debeat: quādoquidem id non casti sponsi, sed potius adulteri esset.

Tertium est, formam fieri gregi: ex animo, iuxta diuini Petri præscriptum in epist. 1. cap. 5. vers. 3. quo nomine sobrius debet esse, moderata scilicet mensa, & suppellectile, moderatoque vestitu contentus, cuncta contemnens, quæ ad mundanam pompam, fastumque pertinere videntur: studere enim debet non minus vitæ exemplo, quam salutari doctrina populum sibi commissum transferre ab amore seculi, ad amorem Dei, tanquam à via perditionis ad viam salutis. Sic enim Dominus Ioan. 10. de bono Pastore ait: quod cum proprias oues emisit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur quia sciunt vocem eius.

Quartum est, regere Ecclesiam De quam acquisiuit sanguine suo Act. 20. vers. 28. ratione cuius, prudens esse debet, vt discretè, prudenterque zelum diuini honoris temperet compassione humanæ infirmitatis, omnibus omnia factus, vt omnes saluos faciat: sicut de se testatur D. Paulus in prioria ad Corinth. cap. 9. Videt potest D. Bernard. in serm. 2. de tempore resurrectionis: vbi trium illorum &c. *li Dei inquam, compassiois proximi, & diuinitatis, coniunctione necessaria Superiori in spiritali regimine tuorum subditorum, præclare differit.*

Quintum est, studere adificationi populi, iuxta illud posterioris ad Corinth. cap. 2. Christi bonus odor sumus Deo & iis qui salui fiunt, & iis qui pereunt.] Ratione cuius bene compositus, beneque ordinatus esse debet interius, & exterius in verbis, in actibus, in inestus, in quiete atque in omni conuersatione. Debet item pudicus esse, cum nihil sit, quod ipsius autoritati, & doctrinæ tam detrahatur apud populum, quam vita impudica.

Sextum est, hospitalem esse seu in domo sua excipere hospitio: non tantum familiares, sed etiam peregrinos, & aduenas atque pauperes.

Septimum est, administrare verbum Dei, vnde Doctor esse debet, amplectens, vt habeat idem Apostolus ad Titum 1. eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermone, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere.]

Octauum est, imbecilles fouere, tanquam si nutrit foueat filios suos,] secundum eundem. Apostolum in prioria ad Thessal. cap. 2. & præ occupatos in aliquo delicto instruere in spiritu lenitatis, ad Galatas, cap. 6. vnde non violentus & percussor, sed modestus esse debet verbis vtens quibus potius ad amorem, quam ad confusionem, vel iram, aut indignationem moueat.

Nonum est, commissum sibi populum, tanquam Christi gregem pascere: illius tum spiritalibus, tum etiam temporalibus necessitatibus, paterna cura subueniendo. In quam curam, tum ardenti amore Christi debet incumbere, vt ne vitam quidem exponere dubitet (iuxta illud Domini Ioan. 10. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis) in exequendo diligenter boni pastoris munere, fructuosissimo, iuxta illud D. Petri in epist. 1. cap. 5. Cum apparuerit Princeps pastorum, percipiet immarcescibilem gloriæ coronam:] sicut ex aduerso perniciosa est negligentia pastoris patienti seipsum non gregem, iuxta ea quæ habentur c. 34. Ezechielis de tali genere hominum.

Requirat adhuc idem pascendi officium vt Episcopus non sit litigiosus, nec cupidus (intelligitur pascendi, ex ca. epist. ad Titum) nec item superbus sit, nec iracundus, quod proprium est non pastoris, sed furis, qui venit vt perdat, & maeret, iuxta Domini sententiam Ioan. 10.]

His consentanea sunt quæ Concilium Trident. statuit: primo quidem in sess. 23. cap. 1. De reform. vt Episcopus in suo Episcopatu resideat sub pœna peccati mortalis, amissionis fructuum beneficij. Nam nequeunt præfate quæ debent illi qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more pro arbitrio illum deserunt. Secundo vero in ead. sess. cap. 3. vt Ordines subditus suis conferat per se metipsum, neque impeditus, ad alium mittat ordinandos, nisi bene examinatos & probatos: quod est teneri prouidere, vt tantum promoueantur illi qui inuenti fuerint digni.

digni, secundum ea, quæ ibidem in sequentibus capitibus præferuntur. Cæterum ut Ordines conferre, sic & alia, quæ Episcopalis Ordinis sunt, Episcopus præferre tenetur; ut confirmare, consecrare chrisma, templa, & altaria. Tertio, in sess. 7. cap. 1. & sess. 24. cap. 12. iuxta cap. Cum in cunctis, De elect. ut beneficia conferat tantum dignis. Immo sit sint beneficia curata, ut dignioribus, dignis relictis minus conferat sub pœna peccati mortalis, ex eadem sess. 24. capite 1. Quarto, in sequenti cap. quarto, & in præcedentis sessionis quinta cap. secundo, ut Concionetur per seipsum: aut legitime impeditus, per alium idoneum Quinto, ex ead. sess. 24. cap. 3. De reform. ut visitet totâ suam diocesium singulis annis, vel ad summum in biennio, Modus autem visitandi ibidem exponitur. Sexto in sess. 24. cap. 2. ut Episcopus annis singulis celebret diocesanam synodum: Archiepiscopus vero Prouincialem synodum tertio quoque anno. Septimo, in sess. 6. cap. 3. ut prudenter & diligenter intendat ad corrigendum excessus subditorum. Vbi etiam fit ei potestas Religiosos, quantumcumque priuilegiatos, extra monasteria degentes corrigendi, ac puniendi sicut Clericos sæculares. Octauo, in sess. 25. cap. 3. De reform. ut sobrie, magnaue circumspectione, nec sine graui causa, seruataque iuris forma, vtatur sibi tradita potestate excommunicandi: cum experientia doceat, si temere, & leuibus de causis excommunicationis gladius exeratur, magis contemnatur, quam formidetur: & perniciem potius adferat quam salutem. Nono, in ead. sess. cap. 1. ut factis ipsis, ac vitæ actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) se muneri suo conformem ostendat, sicque mores suos omnes componat, ut reliqui ab eo frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possint. Decimo, in eadem etiam sess. cap. 2. ut publicè Concilium ipsum Trident. Id quod eadem etiam Pius quartus in bulla approbationis eiusdem Concilij, præcipit in virtute sanctæ obedientiæ. Quæ eadem obligatio est publicandi bullas Papæ, in quibus quocumque eorum publicatio præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ. Vndecimo, in sess. 23. cap. 1. ut pauperum, ac cæterarum miserabilium personarum paternam curam gerat. De obligatione quam is habet faciendi elemosinam ex redditibus Ecclesiasticis quos perceperit ultra necessarios ad honestam suam sustentationem iudicandum est secundum ea, quæ traduntur in sequenti tract. 3. tit. 1. cap. 7. De beneficiariorum obligatione expendendi fructus suorum beneficiorum in bonos vius. Duodecimo, Debet curare ut testamenta mandentur executioni ex Clem. Quia cõtingit, De religiosis domib. & Concil. Trident. sess. 22. cap. 8. De reformatione. Videndas est Syluester in verbo Testamentum 2. quæst. octaua: & addendum quod ex eadem Clem. aliis citatis habet Couar. ad cap. Cum tua, De testamen. num. 7. & post eum Lud. Molina De iust. & iure tomo 1. tract. 2. disput. 249. dubio 2. id quod voluntate testatoris relictum est in vnum vsum, non posse conuerti ad alium auctoritate Episcopi etiam interueniente consensu executorum.

Cæterum in prædictorum officiorum omissione peccatum mortale ordinariè committi, inde intelligitur, quod ordinariè ea coniunctam habeat aut notabilem Dei irruentiam, aut notabile proximi detrimentum, vel scandalum. Ob quorum etiam periculum, is qui Episcopatum indignus admisit, tenetur sub mortali illum relinquere, nisi si dignum reddat, ex cap. Nisi, De renunciatione.

Atque istiusmodi quidem peccatorum generi obnoxius est Episcopus post suam consecrationem. Ante eam vero potest quinque modis peccare. Primo quidem, appetendo Episcopatum propter commoda huius vitæ, quod est peccatum mortale, etiam si quis non sentiat se indignum: quando adeo ipsum Episcopatum desiderat propter bona temporalia, ut præferat ea saluti animarum: siue ut non curet probabile periculum negligenter in tali officio versandi in animarum detrimentum: mortaliter enim peccat per tradita à Caiet. 2. 2. quæst. 185. art. 1. & à Soto in 10. De iust. & iure quæst. 2. art. 1. in explicatione primæ dubitationis. Ratio vero est, quod agat contra charitatem, cuius ordinem peruertit in eo, quod proprium temporale bonum præponat bono spiritali proximi, persequere id quod institutum

est tanquam medium ad finem. iuxta illud tritum. Propter officium datur beneficium, eidem fini præferat: ac infideliter, & in notabile detrimentum eorum quorum curam gerit, minus susceptum exequatur. Quod si quis non dubitet se Episcopatu indignum, nec villo modo velit suo officio propter temporalia deesse, neque hæc constituat illius finem: sed solum sit animo ita affectus, ut si temporalia commoda desissent, nihil de Episcopatu curaret: non peccat plusquam venialiter ex Caiet. & Soto ibidem, & Nauar. in Enchirid. cap. 23. num. 15. Ratio esse potest, quod talis peccet solum in ordinatione quadam appetitus temporalium, spectante ad auaritiam, quæ venialis est suo genere, quando non includit damnnum proximi, quemadmodum habet Nauar. in eodem cap. 23. num. 70. Appetere autem Episcopatum principaliter, ob eius officium ad salutem animarum institutum, etiam si mortale non sit: tamen ex Caiet. & Sot. ibidem, ut plurimum est peccatum veniale: quia præsumptio quadam esse videtur, si quis se existimet dignum Episcopi officio, quod est altissimum, atque adeo (ut habet Concilium Trident. sess. 6. cap. 1.) Angelicis humeris formidandum. Veruntamen iuxta cap. In scripturis, 8. quæst. prima, excusatur talis appetitio quando necessitas Ecclesiæ eam exigit: sicut censetur in terris vbi hæresis, vel ignorantia, vel morum deprauatio viget: vel quando magnus animarum zelus ad eam impellit: eo modo quo in verbo Episcopus, quæst. 3. concl. 2. tradit Syluester. nempe non ut præsit quis, sed ut proficiat.

Secundo modo ante consecrationem peccare, & ut plurimum mortaliter, saltem propter scandalum, potest quis procurando Episcopatum. Hinc enim id damnatur in cap. Miramur dist. 67. & in cap. fin. 1. quæst. 6. & in cap. Per nostras, De iure patronatus. Atamen si tanquam dignus non immerito habitus, eligatur: suæ electioni consentiendo non peccat, ex Panorm. ad citatum cap. Per nostras. Immo nec procurando, si id necessitas Ecclesiæ requirat: ut si eligeretur aliqui omnino indignus, ex Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5.

Tertio modo ante consecrationem potest quis recipiendo Episcopatum peccare; & quidem mortaliter, si per vim, fraudem, subreptionem, vel simoniam recipiat, aut cum sciat se eo indignum, ut pote carens qualitatibus quæ in Concil. Trid. sess. 22. cap. 2. De reform. tanguntur, & ad tria præcipua capita reducuntur: nempe ad ætatis maturitatem, literarum scientiam, morum probitatem. De quibus dicemus in sequenti tract. 3. cap. 12.

Quarto potest quis peccare (nisi sit omnino indignus) recusando Episcopatum in duobus casibus. De quibus post D. Th. 2. 2. quæst. 185. art. 2. Syluester in verbo Episcopus quæst. 3. sub finem. Prior est cum à Superiore præcipitur illi sub mortali, suscipere Episcopatum, & omnino recusat. Posterior est, quando manifesta datur Ecclesiæ necessitas, eique Episcopatus offeratur, etiam si non præcipiatur admittere. Neque talis excusabitur, quantumcumque votum fecerit de non suscipiendo vnquam Episcopatu, prout habetur ex D. Tho. ibidem in solutione tertii argumenti. Et ratio est, quod votum intelligi debeat saluo iure Superioris, & exceptis casibus in quibus foret irrationabile: iuxta habita ipsum in præced. lib. 18. cap. 21.

Quinto denique peccare potest, nimis differendo suam consecrationem: quando quidem ex decreto Concilij Trid. sess. 23. cap. 2. De reform. eam differens ultra tres menses obligatur ad restitutionem omnium fructuum perceptorum, & differens ultra sex, iure ipso priuatur Episcopatu. An vero Episcopi, qui prius Religiosi fuerunt, teneantur perinde ac ante ad obseruantiam Religiosi instituti, D. Thomas tractans 2. 2. quæst. 185. art. vltimo, statuit talem debere seruare ea quæ spectant ad suam religionem, exceptis iis quæ non consistunt cum statu Episcopali, ut claustrum, silentium, & si quæ sint alia. Videri possunt id satis familiariter explicantes Gregorius à Valen. 2. 2. disput. 10. quæst. 3. puncto 8. & Azor. in prima parte Moral. instit. lib. 12. cap. 7.

quæst. 4.

SECTIO III.

De Clericis habentibus dignitatem infra
Episcopalem.

47. PRIMA huius generis dignitas est Abbatia, quæ inter prælaturas ponitur in cap. 2. De iudiciis: Abbatum autem quædam sunt differentie. Prima est, quod alij sint regulares: nempe qui monachorum collegiis præficiuntur alij vero sint seculares, qui toti collegio Canonicorum Ecclesiæ collegiatæ præficiuntur: nam alicubi tales præfecti vocantur Abbates: sicut & alicubi Priores, aut Rectores, vel Præpositi. Secunda differentia est: quod aliqui abbates vtantur insignibus Pontificalibus, nempe mitra, & benedictione solemnij alij nequaquam. Vtuntur vero qui habent ad id a Papa privilegium: iuxta c. Abbates, & c. Vt Apostolica, De privilegiis in Sexto. Tertia differentia est, quod alij sint exempti a iurisdictione Episcopi, non item alij, sed Episcopo subiciantur.

Secunda dignitas est Prioratus: qui distinguitur, sicut abbatia, in secularem, & regularem: Nam secularis dicitur, qui possideri solet per Clericum secularem, & regularis qui possideri solet per aliquam personam quæ professa est religionis regulam. Vbi aduerte, prioratum regularem dici conuentualem, quando Præpositus per seipsum præest conuentui, nec vicariam alterius curam gerit. De quo in Clement. 1. §. Cæterum, De statu Monachorum. Dici vero claustralem, cum is præest, vices agit alterius in claustro. Illius mentio est in cap. Cum ad monasterium, De statu monachorum §. penult. Verum hoc posteriore modo dictus, non numeratur inter dignitates Ecclesiasticas.

48. Tertia & quarta dignitas, est decanatus, & præpositura. Dicitur autem Decanus, persona quæ cæteris honoratior est in toto capitulo Canonicorum. De quo cum non habeatur titulus in iure Canonico, sicut de plerisque aliis dignitatibus, officium ipsius & authoritas ex consuetudine aut privilegio pendere videtur. Quamquam illius mentio fit in cap. Dilectus 3. De præbendis, in cap. Constitutus in præsentia, De appellationibus, & in cap. Dilectio De sententia excommunicationis in Sexto. Notatum est vero in omnibus fere Ecclesiis Galliæ consuetudinem obtinere, vt Decanus habeat iurisdictionem in Capitulum, seu collegium Canonicorum, illique præsit. In Ecclesiis vero Germaniæ non Decanus, sed Præpositus, caput sit collegij Canonicorum: quod Rota attigit de iurisdictione 451. in nouis De publici acceptione præposituræ, textus habetur in cap. Quamuis De verborum signific. vbi dicitur, Præpositus quidem generaliter vocari omnes qui præsunt, sed vsus obtinuit, se eos vocari Præpositos, qui quandam prioratus super alios curam gerunt. Quæ verba significare videntur præposituram esse dignitatem in Ecclesiis secularizatis: itaut ex Priore conuentuali, factus fuerit Præpositus in capitulo, & choro.

49. Quinta dignitas est Archidiaconatus. Dicitur est autem Archidiaconus, id est, princeps minister: ex eo, quod inter Diaconos seu ministros Episcopi (quorum obsequio in executione sui muneris vtetur, ne presbyteri quibus incumberebat cura ministrandi plebibus sacramenta, ab ea distraherentur) maximam omnium iurisdictionem ab Episcopo ipso haberet: tanquam vicarius ipsius in omnibus: & ad quem omnis cura in Clerico pertineret: ex cap. 6. De officio Archidiaconi: itaut presbyter Archidiacono superior sit quidem Ordine & consecratione: non tamen iurisdictione: quam in omnes de Clero, atque adeo in presbyteros ille exercere potest. Vnde & Archipresbyteri subiecti illi esse dicuntur in cap. Adhæc §. Archipresbyteri, titulo memorato, & in cap. 1. De officio Archipresbyteri.

Archidiaconus igitur est veluti oculus Episcopi, vicaria illius curam gerens per totam Diocesim: eiusque officium est ordinandos examinare, & Episcopo representare, ex cap. Vt nostrum De officio Archid. Cuius presentationis modum vide in cap. vnico De scrutinio in Ordine faciēdo. Item mittere in possessionem eorum quibus fuerit ab Episcopo collatum beneficium, ex citato cap. Adhæc §. In quadam. Item singulis annis Ecclesias sue iurisdictionis visitare;

& quæ digna sunt correctione Episcopo renunciare: atque alia quædam ex eod. cap. Adhæc, & ex c. Perlectis, dist. 25. §. Archidiaconi. Cæterum quod iurisdictione, seu potestas Archidiaconi debeat regulari iuxta consuetudinem obseruatam in Ecclesia, in qua est Archidiaconus: itaut non possit quid amplius sibi sumere, quam per eam conceditur, habetur ex cap. finali De officio Archidiaconi.

Sexta dignitas est Archipresbyteratus. Dicitur sunt autem Archipresbyteri, quasi principes, & præcipui inter presbyteros; ad quos absente Episcopo delatum est a iure munus celebrandi Missarum solemnias, ac curandi vt cæteri presbyteri suum munus recte obirent. De qua re titulus habetur extra De officio Archipresbyteri, & textus in ante citato cap. Perlectis, §. Archipresbyter. Duplicis vero generis Archipresbyter constitutus fuit: quidam vrbibus, qui præest omnibus presbyteris vrbis, in qua est sedes, seu Ecclesia Episcopalis: cuius officium proponitur in cap. Officium tit. memorato. Quidam vero plebanus, seu ruralis, qui non tantum vulgi imperiti curam gereret, sed etiam reliquorum presbyterorum; in pagis, castris, ac villis, prout traditur in cap. finali eodem titulo.

Septima dignitas est Primicerij, sic dicti, quod in cera, siue tabula cerata, in qua pallentium Ordo in choro descriptus erat, primus esset. Hodie cantor vocatur, cuiusque officium fuit præesse scholæ cantorum: vt ipsius cura, & opera, Clerici ad cantum destinati, lectione sacrorum librorum, & optimis moribus instituerentur: & cuique quid legere, aut cantare deberet assignare, ex supra citato cap. Perlectis. §. Ad primicerium, & ex cap. vnico De officio primicerij.

Octava dignitas est Præcentoris, & Succentoris. Vt enim Primicerius scholæ cantorum, sic Præcentor choro eorumdem canentium in Ecclesia præficitur: vt choro in duas partes ad canendum alternatim diuina officia diuiso, ipse, cantum incipiat, antiphonasque inchoet. Qui vero ad ipsius absentis munus explendum constitutus erat, dicitur esse Succentor, & officium eius succentoria, in cap. Inter dilectos De excessibus. Prælat.

Nona dignitas est Thesaurarij, qui idem in iure canonico appellatur tum Sacrista, tum De officio sacristæ, tum custos, titulo De officio custodis. Ad eum pertinet sacrorum vasorum, reliquiarum, & vestium custodia, & quædam alia ex memoratis titulis.

Decima dignitas est Cancellarij, vt appellatur in cap. Vt nostrum De officio Archidiaconi: siue scholastici, aut scholarchi, vt ideo vocari solet, quod officium ipsius fuerit curare, vt inferiores Clerici choro addicti, artes liberales discerent, & bene legere scirent. Hodie, sicut & Thesaurarius, dignitatis habet titulum, cum officio canendi horas canonicas in choro: celebrandique cætera diuina officia.

Præter has sunt in Ecclesia Romana dignitates: de quibus videri potest Azor in tomo 2. Moral. Institut. libro 5. a cap. 27. ad finem.

SECTIO IV.

De habentibus Parochialem animarum
curam.

51. QUI curam habet animarum sine Ecclesiastica dignitate dicitur Parohus, id est, præbendo: eo quod sit Sacerdos ab Episcopo præfectus, vt plebi cibum diuini verbi, & sacramentorum, ad animas pascendas præbeat in certa diocesis parte: quæ ex ipso dicitur Parochia, & templum in quod plebs ipsa conuenit ad accipiendum verbi Dei, & sacramentorum pabulum, communiter, dicitur Ecclesia parochialis. Quamquæ nomen ipsum parochiæ interdum pro tota diocesi subiecta Episcopo sumitur, vt 92. c. 4. §. 5. & 6. atque c. finali De Parochiis. Adhuc idem ob eandem dicitur tum Curatus in Clementina Dudum, §. Verum De sepult. ex cura scilicet, ac onere administrandi sacramenta & proponendi verbum Dei populo: tum etiam Plebanus, in cap. Quod Dei timorem. De statu monachorum, & in cap. Super specula §. finali, Nec clerici, vel monachi: scilicet ex sollicitudine quam gerere debet plebis, certis limitibus (iuxta cap. Super eo, De Parochiis) inclusa, quæ ipsius potestati Ecclesiasticæ subiecta est.

Vbi nota primo, quod cum duplex sit Ecclesiastica potestas: vna in foro interiori ad absolendum, & ligandum: altera in foro exteriori, spectans ad exteriorem disciplinam, & gubernationem Ecclesiasticam; hanc inueniri quidem in iis, qui dignitatem habent cum cura animarum: non tamen in Parochis, in quibus est sola prior, iure ordinario.

Nota secundo, iura Parochia hanc numerari: primo, vt in ea populus baptismum suscipiat; secundo, vt Eucharistiam in Paschate, & penitentiam semel in anno, ac Extremam vntionem suo tempore. Tertio, benedictionem nuptiarum. Quarto, sepulturam. Quinto, vt populus, in ea diebus festis Missam audiat: etsi possit quis (dummodo absit contemptus) audire in alia parochia, iuxta cap. 2. De Parochiis, iuncta glossa finali. Sexto, vt decimas in ea soluat. Septimo, vt item primitias & alias oblationes ibidem offerat. De quibus videndi sunt Syluester, Tabiena, & ceteri Summularij in verbo Parochia.

Nota tertio, quantum ad Parochiale beneficium non requiratur vt is cui confertur iam sit initiatus aliquo sacro Ordine, ex Syluestro. Beneficium 3. q. 3. in fine: is tamen debet intra annum Sacerdos fieri, ex cap. Licet canon, De electione in 6. Qua de re dicitur in sequenti tractatu tertio, num. 311. Aduerte vero conseqens esse ex hoc notabili, vt praedictis promoueri possit intra annum, non seruato interlitio constituto in Concilio Trident. sess. 23. cap. 11. Dereform. Quod idem iudicandum est istis de iis, qui obtinent beneficia quibus annexa sunt onera dicendi Missam, aut cantandi Epistolam, vel Euangelium. Namque ius talibus quoque exigit vt intra annum suscipiant Ordinem requisitum ad illa ipsa onera obeunda: qui quidem alioquin ipso iure priuentur voce in Capitulo, & priuandi sint dimidia parte distributionum. Textus est expressus in Clementina, Vt ij qui De aetate, & qualitate: cuius statutum Concil. Trident. innouat in sess. 22. cap. 4. Dereform. Atque si moniti vt promoueantur, ipsi recitent, priuandi sunt beneficium, iuxta cap. cum in cunctis §: Inferiora. De electione. Id quod procedit, etiam quando beneficium habet aliquem Ordinem annexum ex fundatione, statuto Episcopi, vel voluntate fundatoris vel ex consuetudine. De quare Tabiena in verbo, Beneficium 3. nu. 23.

Nota quarto in numero Parochorum poni Vicarium perpetuum: qui auctoritate Episcopi canonice institutus, ius habet certam portionem ex beneficio accipiendi, nec potest ab officio amoueri, nisi eadem auctoritate Episcopi, ac iustis de causis: ex cap. Ad hoc, De officio Vicarij: & ex cap. vnico, De capitulis monachorum in sexto. Ceterum constitui solent Vicarij perpetui, ad populi curam habendam auctoritate Episcopi, quoties beneficium curatum vnitur alteri Ecclesiae, vel Capitulo, vel Episcopatu, vel Academiae, vel fabricae Ecclesiarum, vel monasterio regularium, vel alicui dignitati Ecclesiasticae, vel collegio, vel hospitali, vel seminario, vel alicui altari loco pio, vel mensae Episcopi, aut alterius Praelati. Atque vicario perpetuo constituto in Parochiali beneficio, ille qui id ipsum habet sibi vnitum, liberatur ab onere seruendi per seipsum in eodem: quia tota ea cura, & onus transfertur in Vicarium ipsum perpetuum, qui ad id constituitur: & ideo assignatur illi ex beneficio vnito portio sufficiens ad vitam, iuxta cap. Extrapandae §: penult. De praebendis, & cap. i. eod. tit. in 6.

Iam quod vicaria perpetua habeatur in numero beneficiorum, patet ex eo, quod auctoritate Episcopi detur in titulum perpetuum: & id Clerico tantum assignata ipsi certa portione ob ministerium Ecclesiasticum. Licetque alius sit principalior, titulum habens beneficij Parochialis: tamen eidem Vicario incumbit totum eius cura, & administratio talis beneficij. Indeque est, quod perinde ac Parochus, nequeat simul habere aliam vicariam perpetuam, aut aliud curatum beneficium: quodque debet esse 25. annorum, & ad sacerdotium intra annum promoueri, ex Clemen. vnica, De officio Vicarij.

De temporalibus Vicariis, qui ad vices Parochi gerendas constituantur a tempore, & ideo non sunt beneficiarij, videri possunt Syluester, & reliqui Summularij in verbo,

Vicarius. Et inter cetera, pro communi praxi, notari duo casus praecipui, in quibus Vicarius temporalis constitui solet. Prior est, quando quis duas Ecclesias aequae principaliter Parochiales vnitas habet ex dispensatione legitima: tunc enim vnus & idem est rector vtriusque: & ideo non tenetur vicarium perpetuum in alterutra praeficere: sed vicarium ad tempus, quando ipse non potest, aut non vult seruire per seipsum; argumento cap. Et temporis, 16. quaest. 1. quod glossa ad cap. 1. Ne sede vacante, verbo vniendo, in fine vsurpat in eadem sententiam. Posterior casus est, in quo vicarius temporalis constituitur ratione peregrinationis, studij vel alterius occupationis vtilis, & honestae Parochi. Constituitur inquam auctoritate Episcopi: sine cuius licentia ne tunc quidem Parochum posse a sua Parochia recedere habetur De consecr. distin. 5. cap. Non oportet, & cap. Relatum, De Clericis non residen.

Vicarius quoque temporalis esse potest Episcoporum, & aliorum Praelatorum habentium iurisdictionem quasi Episcopalem: quales sunt Praefecti Ordinum regularium, exemptorum ab Episcopi iurisdictione. De eo legi potest Syluester loco citato quaest. quarta. Spectantia ad iurisdictionem Vicarij temporalis pro foro interno tradidimus in precedenti lib. 1. cap. 6.

Porro Parochi officia, quae incumbunt ei ex cura pastoralis numerantur decem iam relata a nobis in praecedenti item libro vigesimo cap. 5. sect. tertia. Peccata, quibus obnoxius est ratione sui status, sunt non pauca: quae reduci possunt ad quatuor capita.

Ad quorum primum pertinent commissa in susceptione ordinum; nempe si suscepit cum inhabilis esset ad illos suscipiendos; aut simoniam commisit in susceptione, aut suscepit ab Episcopo non legitimo, aut ante aetatem legitimam, aut in mortali peccato, aut in irregularitate, aut in excommunicatione, vel suspensione, aut ad titulum falsi, vel ficti patrimonij, vel beneficij, aut cum licentia falso obta.

Ad secundam pertinent commissa contra decentiam sui status: non gestando habitum Clericalem cum aperta tonsura: aut exercitia Clericis prohibita exequendo: aut ludis, vel choreis vacando, aut cum mulieribus commercium habendo, & sic de eiusmodi aliis, iuxta ea quae dicuntur postea in tractatu 3. cap. 2. aut demum in recitando horas canonicas cum voluntaria distractione, aut alio defectu, ob quem debitum orationis pensum minime reddere censetur, iuxta dicenda in eodem tractatu 3. cap. 4.

Ad tertium pertinent commissa perindebitum usum sacerdotalis Ordinis, vt si Missam celebrauit absque debitis ornamentis, aut si omisit adhibere materiam, & formam debitam, cum necessariis caeremoniis in administratione sacramentorum, aut si conficius sibi peccati mortalis Missam celebraturus, non est confessus, habens copiam Confessarij: vel non ieiunium celebrauit, vel calices, & cetera ad tantum mysterium necessaria, non habet munda, & bene parata: nec satis cauet, ne quid de Christi corpore aut sanguine illi excidat, aut si Missam dicat post pollutionem etiam dormiendo habitam, si quidem causam mortalem ei dederit: aut si dicat pro strigibus, aut in quemcumque finem mortaliter malum, aut saepius dicat eodem die sine legitima facultate: aut si confessiones audierit non satis attente, vel sine sufficienti auctoritate, & scientia, aut alicuius absolutio nem sacramentalem impenderit, cui non poterat: aut aliquid in confessione auditum detexerit: aut interrogarit vel iniunxerit, quod non debebat: aut omiserit inquirere, vel iniungere, quod debebat: aut in dubijs peritiorum non consuluerit, aut male iniunxerit penitentiam.

Ad quartum spectant commissa circa proprium Parochi munus: non residendo in sua Parochia, nec suo gregi assistendo sicut tenetur; non dicendo Missam omnibus diebus festis, quibus illam Parochiani audire tenentur, & alijs diebus quibus necessitas exigit propter defunctos, aut nuptias, aut propter aliquam specialem consuetudinem, vel constitutionem, quae illum adstringat ad dicendam; aut non docendo populum sibi commissum, vel sacramenta ei non ministrando, cum necessitas postulat, vel recusando

ei tem.

ei temporale, aut spiritale subdium, quod ex officio debet ei praestare. Vbi aduerte Parochum, sicut & alios beneficiarios; teneri in pauperes erogare, quidquid ex fructibus sui beneficii superfluerit ei ultra suam honestam sustentationem, iuxta late tractanda in sequenti tract. 3. cap. 7. Praeter antedicta peccata, quibus post acceptum beneficium Parochus obnoxius est; ante acceptum potest, quemadmodum de Episcopo dictum est, quinque modis peccare, nempe appetendo curatum beneficium, procurando, recipiendo, recusando & differendo nimium suam ordinationem; iuxta c. Licet canon, De elect. in 6. in quo statuitur ut is qui accipit curatum beneficium illud perdat ipso iure nisi intra annum fiat Sacerdos.

Aduerte tamen differentiam in duobus casibus, in quibus procurari potest beneficium curatum, *quomodo ab se scan-* *dulum*, etiam si Episcopatus non possit. Prior est, quem habet Caiet. 2. 2. quae est. 1. 6. art. 5. quando curatum beneficium nulli datur nisi petenti; & petens alias dignus est, & mouetur ex charitate erga Ecclesiam cui prodesse cupit, nec cuiquam praedictum adfert. Posterior est, *quem tradit A. milla in* *verbo, Beneficium, nu. 59.* quando Clericus indigens est, ac necessitate pressus; & cum dignus sit, beneficium curatum petit, ut potius ea ratione sibi subueniat, quam cum vituperio Ordinis Sacerdotalis mendicet.

De iis qui beneficia (& ex consequenti officia) habent sine dignitate, & animarum cura.

SECTIO V.

55. **I**nter beneficia Ecclesiastica, nonnulla sunt quibus nulla inest aliorum beneficiorum qualitas; puta nec iurisdicatio, nec administratio rerum Ecclesiasticarum, nec dignitatis titulus, nec cura animarum, appellanturque simplicia, eo quod simpliciter sibi retineant nomen beneficii; quemadmodum vota, aut pacta, quibus non inest certa aliqua iuris solemnitas, id est, non testium adhibitio, non stipulatio, aut literae, aut aliqui alij ritus ecclesiastici, aut ciuiles; dicuntur vota, aut pacta simplicia. Talia habentium onera & officia, sunt vel dicendi horas canonicas, vel psallendi in choro, vel certis diebus dicendi Missam, vel certis temporibus ministrandi, ac seruendi in Ecclesia. Item talium variae sunt species: inter quas praecipua est Canonicatus, qui quamuis nec animarum curam annexam habeat, nec iurisdictionem, nec dignitatis titulum: habet tamen aliquid eminentiae, ornati, & decoris in Ecclesia. At cum alius sit Ecclesiae cathedralis, & alius collegiatae, ille est honoris eminentioris: ita ut inter beneficiarios simplices, dignissimi censentur Canonici Ecclesiae cathedralis: qui inde Sacerdotes Cardinales dicuntur, in cap. 2. De officio Archiepiscopi: tanquam primarij & praecipui; ad differentiam Sacerdotum, qui in inferioribus Ecclesiis resident. Quod nihilominus nomen nunc de solis iis qui pertinent ad Romanam Ecclesiam, quae omnium Ecclesiarum caput est, intelligi solet. Eorum enim dignitas adeo aucta est, ut ipsorum lumine quasi obfuscata reliquarum Ecclesiarum Cardinales, suum nomen amiserint, prout subindicat glossa finalis ad cap. Pudor. 3. 2. quae est. 2.

Definiri vero potest Canonicatus ius habendi locum, & sedem in choro, ac vocem in Capitulo ex electione & receptione, qua quis in fratrem inter Canonicos cooptatur. Cuius ius aliud est annexum percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui Canonicus seruit; seu Canonico debitos ob praesentiam ad cantandum in choro, & vocem habendam in Capitulo. Cuiusmodi ius nomine praebendae sicut sumpto significari solent: quod late sumptum comprehendit quoque ius percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui quis seruit tanquam Clericus ministrans in diuinis; non tamen specialiter tanquam Canonicus. Sumptum latissime extenditur adhuc ad ius percipiendi fructus Ecclesiasticos ratione laboris, & officij temporalis: cui quis, etiam si laicus, seruit in Ecclesia. Qua ratione Aduocatus Ecclesiae, Syndicus, Procurator, Oeconomus, dicitur habere certam, & ordinariam praebendam.

De obligationibus specialibus Canonicorum, praefertim

Ecclesiae Cathedralis, legendum est Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Illa autem maxime specialis est, quod interesse debeant diuinis officiis in choro. Cui non satisfacientes priuantur distributionibus quotidianis, per cap. vnicum, De Clericis non residentibus, in 6. in nouatum a Concilio Trident. in citato cap. 12. ita ut teneantur ad percepturam restitutionem. De qua re videri potest Azor in 2. parte moralium Institutionum lib. 7. c. 7. cum Couar in lib. 3. variarum resol. cap. 13.

Secundam speciem beneficiorum simplicium constitunt Portiones: sic dictae, quod sint ius percipiendi partem aliquam prouentus Ecclesiae, assignatam Clericis habentibus curam & officium horas canonicas in choro cantandam cum Canonici. Qui constituntur capitulum, seu collegium argumento cap. Dilecta, De excessibus Praelatorum, Nec vocantur ad communes tractatus cum Canonici, *ut habet glossa ad cap. penult. verbo, Assisus. De clericis non residentibus.* Sunt autem, sicut & Canonici, quidam cathedralis Ecclesiae, & quidam Ecclesiae Collegiatae.

Tertiam speciem constitunt Capellaniae sic dictae a Capella. Sumitur vero ipsum capellae nomen prout ad rem nostram pertinere potest; nonnunquam pro altari aliquo constructo in templo; nonnunquam vero pro loco aliquo sacro posito quidem extra templum, sed ei contiguo: nonnunquam autem pro simili loco distincto, ac separato a templo; & demum nonnunquam pro aliquo loco ad factos vsus deputato in domibus priuatis, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quae est collatiua: ut cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quae instituta est auctoritate Papae, vel Episcopi: non collatiuam vero, quae instituta est auctoritate priuata, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quae est collatiua: ut cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quae instituta est auctoritate Papae, vel Episcopi: non collatiuam vero, quae instituta est auctoritate priuata, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo nomine significantur loca sacra, *ut sacellum, prioratus, aut templum*, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Porro difficultas est: An praesimonium quartam beneficiorum simplicium speciem constituat. De qua in vtraque parte plures Authores referunt Azor in tomo 2. moral. institut. lib. 3. cap. 7. & affirmantem merito sequitur: quia in cap. Quoniam, De concessione praebendae in 6. praesimonium inter beneficia ecclesiastica numeratur: & Pius quintus in Bulla quam Nauar. in Enchir. cap. 25. num. 122. refert, illud habendi imponit onus recitandi horas canonicas tanquam beneficiario: ut potest cui ex bonis Ecclesiae portio datur: prout Clericus est: iusque accipiendae ius, conditione habet beneficii: siquidem non potest acquiri nisi canonice institutione, nec potest conferri sub aliquo pacto absque labe simoniae: nec nisi auctoritate Praelati Ecclesiastici, nec alteri quam Clerico, nec aliter quam in perpetuum confertur: idque propter officium Ecclesiasticum: dicendi scilicet horas canonicas, quod habet annexum. Neque refert quod ab initio instituta fuerint praesimonia, vel pro subdium

adolecen-

adolefcentium vacantium literis, vel in subsidium pugnantium pro fide contra infideles: quoniam fieri potuit ut processu temporis fierent onus beneficia, quæ haberent onus annexum saltem dicendi horas canonicas. Quo modo intelligendum est quod dicantur pensiones intulatae. Videri potest Suarez De religione tract. 3. lib. 4. cap. 25 & tract. 4. lib. 4. cap. 2. num. 7. & aliquot sequentibus, vt Azor. loco citato.

De commendatariis, Coadiutoribus, & Hospitalariis.

SECTIO VI.

57. **Q**uia non semper occurrit persona idonea ad beneficii custodiam, & administrationem, ipsum interea concedi non oportet: unde ad commendando dictus est commendatarius. Et si autem de iure communi dari debeat commenda ad tempus certum; quod ad summum sit sex mensium, ex cap. Nemo, De electione in 6. tamen Papa potest quodcumque beneficium dare in commendam perpetuam quando legitima adest causa: sine qua non potest licite propter damna quæ alioquin Ecclesiæ inde provenirent, & particulatibus inferrentur.

Quod autem Episcopus possit in commendam dare beneficium parochiale, observatis quinque conditionibus, habetur ex supra citato cap. Nemo. Quarum conditionum, prima est, vt ille cui datur sit 25. annorum. Secunda, vt sit Sacerdos. Tertia, vt non habeat aliam commendam. Quarta, vt non detur ad plures, quam sex menses. Quinta, vt sit evidens Ecclesiæ necessitas, vel utilitas. Quæ si cesset ante tempus definitum, potest beneficium conferre alteri perinde ac finitis sex mensibus. Post quos si necessitas, vel utilitas adhuc duret, potest continuare commendam, donec possit de idoneo providere, alias non: ex glossa finalis in eod. cap. Nemo, ne scilicet tale statutum ludibrio habeatur debitoque frustrare effectum: vt dicitur in c. Commissa, De electione in 6. Beneficium autem commendandi etiam tantummodo ad tempus auctoritatem non habere inferiores Episcopo, qui possunt ex privilegio prescriptione, vel consuetudine illud conferre; notat Azor in tomo 2. moral. instit. lib. 6. cap. 31. quæst. 11. Sed contrarium non videtur probabiliter carere. Cum enim maius sit conferre beneficium quam ipsum commendare: satis probabile est, qui potest illud, posse & illud: præsertim cum ius non appareat resistere.

Difficultas est autem de commenda perpetua: An sit proprie beneficium, & canonicus titulus. Cuius partem affirmantem Doctores Gallos, & negantem Doctores Italos sequi notat Azor in præcedenti quæst. 5. Sed pravi referunt ad nostram institutionem siue dicatur siue negetur esse proprie beneficium, dummodo concedatur æquari beneficiis quod quidem minimum concedendum esse, saltem citatis Suarez indicat, De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 27. quando quidem per illam detur cura iurisdictioneque ordinaria, aut saltem quasi ordinaria: ac commendatarius ad modum beneficiarii, impeditur accipere aliud beneficium incompatible, ex decreto Concilij Trident. sess. 7. cap. 4. De reform. Accedit quod ad modum beneficii commenda perpetua ad totam vitam sit: & commendatarius possit ex redditibus beneficii commendari vivere: super iisdem transire, ac eos vendere: liberamque habeat potestatem in temporalibus, & spiritualibus, non secus ac is, qui antea titulum habuit. Id quod constare potest tum ex formula, qua in commendam perpetuam beneficia dari solent à Papa: committendo illis eorum gubernationem, & faciendo potestatem de redditibus, fructibus, & proventibus illius disponendi, & ordinandi, sicut illi qui habuerunt in titulum, disponere & ordinare potuerunt, ac debuerunt. Nota ex Syl. in verbo, *Commenda sub fine*, dari quatuor casus in quibus peccatur mortaliter habendo monasterium in commendam. Primus est, quando habens illud non eget eo vero. Secundus quando notabiliter dignus cultus inde minuitur in monasterio. Tertius, quando monastica disciplina ideo dissoluitur. Quartus quando graue scandalum inde sequitur. De commenda, plura, tum Summularij in ipso verbo, Commenda:

tum alij vt Gomefius in regulam Detrienniali possessione, quæst. quinta & Rebuffus in praxi benefic. 2. part. tit. De commenda.

58. **Q**uod attinet ad Coadiutoris nomen habet ex auxilio spirituali quod prestat beneficiario. Triplex autem distinguitur: vnus qui assumitur à Beneficiario ad aliqua officia minora, tanquam commissarius: constituitque potest à quocumque beneficiario, quoad officia illa, quæ ipse alteri committere potest; ac etiam pro eiusdem voluntate destitui, seu amoueri à tali officio.

Alter iste, qui est assumitur ad omnia beneficiarii officia, non tamen vt ei succedat post eius mortem. Atque talis non solet dari beneficiario simplici: sed Episcopo, aut eo, siue superioribus, siue inferioribus curam animarum habentibus: idque (iuxta cap. De Rectoribus, cap. Ex parte, & cap. finali, De Clerico ægrotante, iuncto cap. 6. Concilij Trident. sess. 21. De reform. His de causis: prima ob senium, quo confectus est beneficiarius. 2. ob infirmitatem corporis, quando est morbo fractus. 3. ob infirmitatem animi, qua fit mente captus. 4. ob insufficientem literaturam. 5. ob negligentiam, qua existens pastor, negligenter suo munere fungitur. Atque talis Coadiutoris officium est, *argumenta cap. 2. De supplenda negligentia Prælatorum in 6. facere omnia ea ad quæ præstantia datus est Coadiutor. Ipse vero nec Pastor, nec Prælatas, nec beneficiarius censetur esse: quia non habet titulum beneficii, vel prælaturæ: sed tantum exercitium curæ pastoralis: propter quod recipit portionem reddituum eiusdem beneficii ad congruam suam sustentationem: ultra quam nihil potest de iisdem sibi accipere, aut alienare.*

Porro in beneficiis parochialibus, & cæteris Episcopatu inferioribus, causa iusta interueniente potest (congruenter cap. De Rectoribus, & cap. finali, De Clerico ægrotante) istiusmodi Coadiutori dari ab Episcopo: aut etiam ex Syl. in verbo, *Coadiutor, q. 2. in fine*, ab alio Superiore, quod intelligendum de Superiore, ad quem pertineat collatio, aut institutio, admissioque cessionistalis beneficii. Verumtamen in Episcopatu, & aliis superioribus Prælaturis, Coadiutor tantum datur à Papa: exceptis duobus casibus, ex cap. vnico, De Clerico ægrotante in 6. Prior est, quando Episcopus habet perpetuum impedimentum, vt senio vel alia infirmitate perpetua confectus: ita ut officium suum obire non possit: tunc enim de Capituli sui consensu, potest vnum, vel duos Coadiutores assumere. Posterior est, quando Episcopus incidit in amentiam: tunc enim si amentia est perpetua, Capitulum potest ei constituere vnum, vel plures Coadiutores cum consensu ipsius, si habens lucida interualla, illum præstare possit. Ipso autem recusante consensum præbere, res est ad Sedem Apostolicam fideliter deferenda: non autem à Capitulo propria auctoritate cogendus, ex eod. cap. vnico. Cæterum quia talis Coadiutoria non instituitur in commodum personæ, sed Ecclesiæ, ea durat quando Ecclesiæ necessitas, vel utilitas durat. De his ultra ea quæ continentur in Decretalibus, titulo De Clerico ægrotante: alia habentur 7. quæst. 1. octodecim primis canonibus.

Tertius Coadiutor est, cui tunc cum in tale officium assumitur, facultas, & ius datur vt mutuo beneficiario succedat ei in beneficio. Huius vsus Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. De reform. abrogat, & merito quia reservationes certi beneficii, à certa persona possessi, non minus lucuosa sint, & odiosa quam pacta de futura successione, vt ratio & experientia docent, notaturque in cap. 2. De concessione præbendæ, & in cap. De testanda, cum sequenti eodem tit. in 6.

Sunt autem tres conditiones tactæ in Concilio Trident. loco citato, per quas iustificari potest talis vsus. Primus est, si utilitas Ecclesiæ requirat talem Coadiutorem, qualis est, cum sic constitutus Coadiutor, maiorem auctoritatem habeat in gubernanda Ecclesia, magisque excitabitur ad peragendum rite suum officium, oues sibi commissas tanquam proprias agnoscens, amans, & pascens, aut magis amabitur, ac coletur à subditis: qui & ideo magis illi obediunt. Secunda propositio est, si Pape dispensatio interueniat, qui solus coadiutorem cum futura successione dare potest pro plenitudine potestatis, quam habet supra omnia beneficia, ex cap. Proposuit, De concessione præbendæ. Tertia est, si

est, si Coadiutor ille habeat omnes qualitates quas ius canonicum in eiusmodi beneficiario requirit.

Nota obiter de duobus prioribus. Coadiutoribus tertium esse quod non sint proprie beneficiarii: sed de hoc tertio dubitari potest: tum quia solet constitui de consensu beneficiarii cui Coadiutor datur: ita ut eiusmodi Coadiutoria videatur quodammodo vim habere, & naturam resignationis. Eo ipso enim, quod quis consentit suum beneficium alteri conferri, videtur eidem cedere. Tum quia talis Coadiutor ius in perpetuum habet in beneficio, & agnoscitur ab omnibus, & agnoscit oves tanquam proprius pastor. Sed cum Navarro, & aliis quos ipse citat in tractatu De oratione ca. 20. num. 18. tenendum est contrarium: hoc est, ne Coadiutorem quidem perpetuum, esse proprie beneficium: quia est alius qui habet talis beneficii titulum nec in eodem beneficio, aliud est ius Coadiutoris, quàm succedendi in illo post mortem alterius. Habet vero administrationem, & exercitium curæ annexæ ipsi beneficio: quoniam assumptus est tanquam adiutor ad ferenda onera administrationis, & curæ illius.

39.

Quod demum attinet ad Hospitalarios: notandum est duplex esse hospitale, unum, quod in iure dicitur Religiosum: & est illud, quod auctoritate Episcopi edificatum est ex cap. Adhuc, De religiosis domibus. ad Episcopumque ipsum pertinet procurare, ut redditus eius in usus destinatos expen-

dantur. Alterum est non Religiosum, quod absque auctoritate Episcopi extructum est: neque ad Episcopum ipsum, sed ad patrimonium eiusdem hospitalis, etiam si laicus sit, pertinet procurare, ut redditus eius in usus destinatos expendatur. Non ponuntur autem hospitalarii in numero beneficiorum, argumeto Clementinæ. Per literas, De præbendis. Et ratio est, quia instituuntur hospitalia non quidem ad sustentationem Clericorum ob ministerium spirituale, sed ad pauperum alimoniam: ipsique hospitalarii possunt esse laici, qui tanquam tutores, curatores, aut gubernatores locum, & res hospitalis admittunt ex Clementina, Quia contingit, §. Ut autem De religiosis domibus. Aliquando tamen solet hospitale Clericis in titulum beneficii conferri. Ac primo, cum in illius fundatione dictum fuerit, ut in titulum detur alicui Clerico, qui illius bona dispense: secundo, cum habet collegium Clericorum siue secularium, siue regularium, à quibus eligitur hospitalarius secundum præscriptam formam electionis canonice (de qua late Syluester verbo, Electio, 2.) quoniam tunc electus, & a Superiore confirmatus curam habet, & iurisdictionem in collegium: à quo electus est, unde fit ut beneficiarius censetur. Denique quando hospitale unum est beneficio Ecclesiastico. Tunc enim cum accessorium sequi solet naturam principalis, dicitur beneficium.

TRACTATUS SECVNDVS.

De irregularitate, tanquam impedimento siue suscipiendi sacramentum Ordinis, siue susceptum exercendi.

Hic tractatus instituitur à Summularijs in verbo, Irregularitas, à Nauar. in Enchir. cap. 17. à num. 191. ad 251. à Couar. ad Clement. Si furiosus, De homicid. à Feliciano, & Borgatio, Alfonso à Viualdo, Maiolo, ac aliis, quos hi duo referunt initio suorum tractatum, ut & Henriquez tomo 1. Theologiæ moralis initio libri 14. quibus nouissime accesserunt Suarez tomo 5. in 3. partem D. Thomæ à disput. 40. ad finem vsque, & Stephanus de Auila in tractatu de censuris parte vltima. Atque de irregularitate, nullus quidem inuenitur peculiaris titulus in iure canonico: multa nihilominus sparsim de ea habentur, postea commemoranda.

TITVLVS PRIMVS.

De iis, quæ vniuersè spectant ad Irregularitatem.

Tres autem titulos hic tractatus distingui commode potest: quorum primus sit de iis, quæ vniuersè spectant ad irregularitatem, 2. specialiter sit de irregularitatibus prouenientibus ex defectu: & ex facto, siue delicto, & 3. de prouenientibus ex delicto. Ad tria vero capita reducimus in primo titulo tradenda: ut vnū sit de nomine, definitione, & diuisione irregularitatis: & alterū cõplectatur generalia documenta de irregularitate, scientia ad rationem iudicandi de peccatis nobis propositam, & in tertio agatur de modis quibus irregularitas tollitur.

CAPVT I.

De nomine, definitione, & diuisione Irregularitatis.

SVMMARIVM.

1. Unde dicitur irregularitas, & varis formula verborum quibus in iure indicatur.
2. Generalis est in irregularitatis.
3. Ius canonica non est. causa irregularitatis: & quid, si ipsum sit dubium.

4. Quod ea fundamentum habeat in iure naturali, & quatenus in iure diuino positum.
5. Materialis causa irregularitatis factum, & defectus, siue patens siue latens.
6. Effectus formalis irregularitatis: ratione cuius, quatenus à ceteris distinguitur.
7. Eiusdem finis, & diuisio.

IRREGVLARITATIS nomen, si vim illius spectes, significat generaliter regulæ priuationem: sed vsu Ecclesiastico, quem in præsentia sequimur, specialiter significat impedimentum recipiendi Ordines Ecclesiasticos, aut exercendi susceptos. Cum enim regulæ iuris, ut in sequentibus patebit, non admittant indifferenter quosumque ad susceptionem, & usum Ordinum: ij qui tales non sunt, quales volunt canones esse, circa Ordines suscipiendos aut susceptionem, & usum Ordinum: dicuntur irregulares, & ipsorum impedimentum irregularitas: ut de senten. & re iudicata, & De senten. excomm. utrobique cap. 1. in 6. Quod idem impedimentum adhuc in iure canonico variis aliis nominibus indicatur, prout ex Maiolo, Couarruia, & aliis citatis annotat Henriquez in memorato lib. 14. cap. 1. §. 1. Ea sunt: non audeat promoueri Non aspiret ad Ordines. Non promoueat, Prohibetur ordinari. Non adducitur ad ministerium altaris, ad ministerium Ecclesiæ admitti non potest: Sacerdotij officio alienus sit. Prohibetur à Sacerdotio, à clericali officio cogatur abstinere. Cessabit à Clero, non potest suscipere ministerio perfrui. Deicitur officio vel officio